
Aihe: Tutustaan digitaalisten palveluiden sääntöihin ja riskeihin. Harjoitellaan tietoturvallisia toimintatapoja, kuten turvallisen salasanan luontia.

Oppiaine: **Vuosiluokka** 5lk

Kesto: 1-2h, kokonaisuuden voi toteuttaa kahdessa eri osassa

Välineet: Kiperät tilanteet -kortit, riippuen toteutuksesta oppilaille tietokoneet/lpadit

Oppilas

- tietää, mitä vastuullinen toiminta tarkoittaa. Hän toimii vastuullisesti ja sääntöjä noudattaen digitaalisissa palveluissa.
- osaa toimia turvallisesti erilaisissa digitaalisissa palveluissa.
- muodostaa itsenäisesti vahvan salasanan. Hän ymmärtää, että samaa salasanaa ei tule käyttää useissa eri palveluissa.
- tunnistaa mahdolliset riskitilanteet digitaalisissa palveluissa ja kertoo niistä.
- tietää, miten toimia, jos kohtaa verkkohuijausyrityksen.
- ymmärtää laitteen ylläpidon ja päivitysten merkityksen.
- tietää, minkä tahojen puoleen voi kääntyä koulussa tai koulun ulkopuolella, jos kohtaa mediaympäristöissä turvallisuuttaan uhkaavia ilmiöitä.

KÄSITTELYEHDOTUS

1. Vastuullinen toiminta ja yllättävät tilanteet digitaalisissa palveluissa
<https://www.mll.fi/tehtavat/kiperia-tilanteita-digissa/> - alkuperäinen linkki, jonka takaa myös lisäohjeistusta tarvittaessa

Oppilasryhmille jaetaan kiperä tilanne -kortti (LIITE 1). Oppilaat keskustelevat tilanteesta ja voivat joko näyttää tilanteen ja ratkaisun tai kertoa suullisesti, miten tilanteessa tulisi toimia/miten tilanne tulisi ratkoa. Kiperiä tilanteita voi pohtia alkuun myös yhdessä tai valmiiden tilanteiden jälkeen oppilaat voivat keksiä vielä uusia kiperiä tilanteita.

Tehtävän lopuksi on hyvä kerrata minkä tahojen puoleen voi kääntyä koulussa tai kotona, jos kohtaa kiperiä tilanteita.

2. Turvallinen salasana
 - a) Yhteinen keskustelu: Listataan ylös ajatuksia: Millainen on hyvä salasana? Onko olemassa jonkinlaisia "kriteerejä" ja minkälaisia ohjeita on kuultu hyvän salasanan luomiseen.

- b) Parityönä oppilaat keksivät mahdollisimman hyvän ja turvallisen salasanan. Salasanoja kokeillaan YLE:n salasanakoneeseen ja keskustellaan niiden turvallisuudesta. ← Oppilaat voivat toteuttaa tämän myös itsenäisesti. Tehtävänä voi olla löytää mahdollisimman vaikeasti murrettavissa oleva salasana.
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/02/01/digitreenit-17-salasanakone-testaa-kuinka-nopeasti-salasila-murretaan>
- c) Katsotaan Team Whack – kaikki on hakeroitavissa -jakso (ei tarvitse katsoa järjestyksessä) ja keskustellaan jakson herättämistä ajatuksista.

LIITE 1: Kiperät tilanteet digissä -tilannekortit (<https://www.mll.fi/tehtavat/kiperia-tilanteita-digissa/>)

Joku tuntematon laittaa viestin, jossa mukana alastonkuva.	Saat puhelimeesi viestin, jossa kehoitetaan klikkaamaan viestissä olevaa linkkiä. Viestissä lukee, että jos et tee näin puhelimestasi häviää kaikki tiedot.
Pelatessasi lempipeliäsi ilmestyy näytölle viesti "Hello! What's your name?"	Jaat itsestäsi henkilökohtaista tietoa hyvälle ystävällesi. Riidan jälkeen ystäväsi julkaisee kuvakaappauksia viesteistäsi kaikkien nähtäväksi.
Saat säännöllisesti yhdeltä koulun oppilaalta ilkeitä viestejä, joissa arvostellaan ulkonäköäsi ja uhkaillaan.	Olet tutustunut netissä kivaan tyyppiin. Keskustelussa käy ilmi, että hän ei ole se henkilö, joka sanoo olevansa.
Kaverisi jakaa haasteen, jossa haastetaan pidättämään hengitystä mahdollisimman kauan.	Huomaat, että käyttämäsi sosiaalisen median kautta myydään ja ostetaan päihteitä, kuten nuuskaa.
Saat puhelimeesi viestin, jossa kuvaillaan jotain karmivaa tapahtumaa ja sanotaan, että jos et lähetä tätä viestiä 10 ystävällesi, jollekin perheenjäsenellesi sattuu viikon kuluessa jotain kamalaa.	Saat netissä tuntemattomalta viestin, jonka lähettäjä väittää tietävänsä nolosta salaisuudestasi ja uhkaa kertoa sen vanhemillesi, jos et tee niin kuin hän käskee.
Kävelet kouluun ja katsot puhelinta kävellessäsi. Vältät täpärästi liikenneonnettomuuden.	Tietokone pyytää asentamaan tärkeitä tietoturvapäivityksiä, mutta kaverit odottavat sinua pelissä.

--	--